

SUOMENKIELISEN TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN JA NUORISOPALVELUJEN TULOSYKSIKÖN OSAVUOSIKATSAUS 4 / ENNAKKOTILINPÄÄTÖS TILANTEESSA 31.12.2024

Suomenkielisen toisen asteen koulutuksen ja nuorisopalvelujen tulosityksikkö tarjoaa nuorten kasvua edistäviä oppimis- ja osallistumismahdollisuuksia sekä nuorisotyön palveluja. Tulosityksikkö vastaa suomenkielisen lukiokoulutuksen järjestämisestä sekä perusopetuksen jälkeisen oppivelvollisuuden toteutumisesta Espoossa. Lasten ja nuorten hyvinvointi on toiminnan keskiössä. Palvelut tuotetaan yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja toimijoiden kanssa.

1 Toiminnan toteutuminen

1.1 Koulutuspalvelut

Espoossa on 10 suomenkielistä lukiota, joissa opiskelee noin 6 740 opiskelijaa. Kaikissa lukioissa on yleislinja sekä osassa painotus tai erityinen koulutustehtävä. Etelä-Tapiolan lukio tarjoaa IB-koulutusta, ja lisäksi Otaniemen ja Tapiolan lukioissa on erityistehtävään liittyvä kansallinen kehittämistehtävä.

Lukuvuoden 2024–2025 opiskelijaksioton aloituspaikkamääräksi Kasvun ja oppimisen lautakunta päätti 2 123, mikä on 66,3 % perusopetuksen päättävästä ikäluokasta (2023–2024: 2 118, 66,3 %). Lautakunnan päätöksen mukaisesti lukioon pääsyn edellytyksenä Espoossa oli lukuaineiden keskiarvo vähintään 7,0. Yhteishaussa toteutunut alin keskiarvo (kesäkuun tilanne) oli 7,67 (2023: 7,45).

Ikäluokan kasvun johdosta aloituspaikkojen määrä kasvaa lähivuosina huomattavasti, mikäli jatkossakin lukiopaikkoja varataan 66,3 %:lle ikäluokasta. Ennusteen mukaan aloituspaikkojen tarve nousee yli 300 aloituspaikalla vuodesta 2024 vuoteen 2026. Lukioiden opiskelijamäärän ennustetaan kasvavan koko 2020-luvun.

Uusi oppivelvollisuuslaki tuli voimaan 1.8.2021. Oppivelvollisuuden laajentaminen tarkoittaa myös maksutonta toisen asteen koulutusta, ja syksyllä 2024 maksuttoman lukiokoulutuksen piirissä ovat kaikki lukiolaiset.

Äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvien opiskelijoiden osuus kaikista suomenkielisten lukioiden opiskelijoista on 13,1 % (2023: 12,2 %).

1.1.1 Lukiokoulutuksen kehittäminen Espoossa

Lukiokoulutukseen liittyvää lainsäädäntöä ja ohjaavia normeja on uudistettu merkittävästi 2020-luvulla. Lukion uudet opetussuunnitelman perusteet otettiin käyttöön vuosina 2021–2024 aloittava vuosiluokka kerrallaan. Uuden lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus saada erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Opetussuunnitelman mukaan erityisopetusta voi antaa vain erityisopettaja. Uudistukset myös paransivat opiskelijoiden oikeutta saada monipuolista henkilökohtaista opinto-ohjausta. Lisäksi samaan aikaan astui voimaan oppivelvollisuuslaki (1214/2020) ja siinä määritelty maksuton toinen aste, jonka piiriin lukiolaiset tulivat niin ikään vuosiluokka kerrallaan vuosina 2021–2024. Oppivelvollisuuden ulottaminen toiselle asteelle on lisännyt opiskelijoiden tuen ja ohjauksen tarvetta muun muassa lakisääteisen ohjaus- ja valvontavastuun sekä opintojen edistymisen seurannan näkökulmasta.

Espoon lukiokoulutuksen visiossa 2025 painotetaan oppimista, hyvinvointia ja kotouttamista. Näitä tavoitteita tukevat kaikki lukiokoulutuksen hankkeet.

Suomenkielisen toisen asteen koulutuksen tulosityksikkötasoiset seurattavat tavoitteet vuosille 2023–2025 ovat seuraavat:

- Espoossa ylioppilastutkinnon tulokset ovat Suomen kärkeä.

- Vahvistetaan lukiolaisten mahdollisuuksia vaikuttaa opiskeluympäristönsä ja lukionsa toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaa itseään koskevien päätösten valmisteluun esimerkiksi nuorisovaltuuston ja opiskelijakuntien hallitusten välisellä yhteistyöllä sekä ottamalla opiskelijoita aktiivisesti mukaan lukiokoulutuksen kehittämiseen.
- Vahvistetaan valmiutta tukea monikielisten nuorten opiskelua toisella asteella osana kotouttamistavoitteita.
- Kehitetään opettajien kielitietoisuus- ja kulttuurisensitiivisyysosaamista koulutuksin osana kotouttamistavoitteita.

Lisäksi tavoitteiksi on asetettu seuraavat:

- Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijoiden valmiuksia maailmankansalaisuuteen sekä eettisesti kestäväan ja vastuulliseen toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030.
- Tuetaan nuorten jaksamista ja hyvinvointia vahvistamalla nuorten osallisuutta ja kehittämällä yhteisöllisyyden toimintakulttuuria.
- Tuetaan maahanmuuttotaustaisten opiskelijoiden ohjausta lukio-opinnoissa.
- Tuetaan S2-opiskelijoiden lukio-opintoja kehittämällä S2-opetusta Espoossa.

1.1.2 Lukiokoulutuksen keskeisimmät kehittämishankkeet ja avustukset

Suurin lukuvuonna 2024–2025 käynnissä oleva hanke on *Kaikki mukana – tuki ja ohjaus Espoon lukioissa*, jonka tavoitteena on vahvistaa aineenopettajien oppitunneilla annettavaa pedagogista tukea, lisätä yhteisopettajuutta ja moniammatillista työparityöskentelyä sekä kohdistaa tukea sitä tarvitseville. Hankkeen valtionavustus on 190 000 euroa.

Yhteisöllisen opiskeluhuoltohankkeen rahoituksella viidessä lukiossa toimivat yhteisöohjaajat lukuvuonna 2024–2025. Yhteisöohjaajien tärkeimmät tehtävät ovat olleet lukion yhteisöllisen toimintakulttuurin vahvistaminen, opiskelijoiden osallisuuden lisääminen sekä erilaisten kerhojen, tapahtumien ja välituntitoiminnan suunnittelu ja järjestäminen. Yhteisöohjaajien palkkaamisen käytettävä hankerahoitus loppuu kesällä 2025.

Lukiokoulutus sai OKM:n Laatu- ja saavutettavuusohjelman toimeenpanoon 580 000 euroa valtionavustusta vuosille 2023–2024. *Laadukas lukiokoulutus – silta nuorten tulevaisuuteen* -hankkeessa on luotu Espoon lukiokoulutuksen laatukäsikirja sekä toteutettu lukuisia kokeiluja, joiden tarkoituksena on ollut kehittää laadukkaita käytänteitä sekä jakaa osaamista lukioiden välillä. Hankkeen puitteissa on myös tuettu lukiolaisia lukiopajatoiminnalla. Lukiopaja on suunnattu opiskelijoille, joilla opinnot ovat olleet vaarassa keskeytyä lukion tukitoimista huolimatta. Hankkeen aikana lukiopajalla on käynyt noin 60 nuorta, joista 95 %:n osalta opinnot on saatu etenemään. Lukiopajan hankerahoitus päättyy kesällä 2025.

1.2 Nuorisopalvelut

Espoossa on 18 nuorisotilaa ja kaksi leirikeskusta, lisäksi nuorisopalvelut vastaa Ohjaamotalon monialaisen matalan kynnyksen palvelukokonaisuuden koordinoinnista. Nuorisopalvelut toimii myös seinättömästi jalkautumalla nuorten pariin kouluissa ja julkisissa sekä puolijulkisissa tiloissa. Liikkuvan nuorisotyön kaksi yksikköä täydentävät nuorisotilatoimintaa, ja nuorisotyötä tehdään myös digitaalisessa nuorisotilassa. Nuorisopalvelut toteuttaa toiminnassaan erityisesti seuraavia tavoitteita: digitaalinen nuorisotyö, kansainvälinen nuorisotyö, kestävä nuorisotyö, nuorten mielen hyvinvointi, nuorten osallisuus- ja vaikuttamistoiminta sekä yhdenvertaisuustyö.

Alueellisessa nuorisotyössä nuorten kohtaamiskertoja oli yhteensä 175 184 eli 23,8 % enemmän ja Ohjaamotalossa yhteensä 39 069 eli 22,3 % enemmän kuin vuonna 2023. Nuorisopalvelujen tavoitteena on saavuttaa nuorten kohtaamiskertojen määrässä vähintään edellisen vuoden taso, joten tavoite toteutui.

Nuorisopalvelujen kesätoiminnassa järjestettiin 41 päiväleiriä, 9 kurssia sekä 11 erilaista muuta toimintaa. 9–17-vuotiaille maksullisia leiri- ja kurssipaikkoja tarjottiin 804, joista täyttyi 725. Kesätoiminnoissa nuorten kohtaamiskertoja oli yhteensä 5 887, mikä on 14,7 % enemmän kuin vuonna 2023. Päiväleirien teemoja olivat muun muassa koodaus, kepparit, seikkailu, musiikki ja eläimet, ja niitä järjestettiin nuorisotilojen lisäksi esimerkiksi Nuuksiossa ja Pentalassa. Kesäkurssien aiheita olivat muun muassa kädentaidot ja biisien tekeminen. Kesätoiminnoissa kohdattiin nuoria koko kesän ajan muun muassa Matinkylän skeittipuistossa sekä liikkuva nuorisotyö joustavasti siellä, missä nuoria oli koolla. Nuorisopalvelut huolehtii myös ruotsinkielisestä kesätoiminnasta ja osa kesätoiminnoista järjestettiin englanniksi. Kesätyöpaikkoja nuorille tarjottiin 26. Järjestötoimijat täydensivät kesätoimintaa saamallaan kumppanuusrahalla.

Espoossa jatkui vuonna 2023 aloitettu koulunuorisotyöhanke, jossa neljä koulunuorisotyöntekijää toimii kahdeksalla yläkoululla yhteistyössä koulujen muiden toimijoiden kanssa. Hanke on saanut valtion erityisavustusta yhteensä 320 000 €, ja uusi rahoituskausi on voimassa vuoden 2026 loppuun. Koulunuorisotyötä tehtiin yläkouluikäisten parissa nuorisoneuvoajien toimiessa linkkinä oppilaiden vapaa-aikaan. Tavoitteena on ollut yhteisöllisyyden ja osallisuuden sekä mielekkään vapaa-ajan lisääminen nuorisotyön menetelmin.

Nuorisopalveluiden osallistuvan budjetoinnin ManiMiitti- prosessissa järjestettiin Espoon yläkouluikäisille nuorille sähköinen kysely, johon vastaamalla nuoret pääsivät vaikuttamaan sekä ideoimaan Nuorisopalvelujen ja nuorisotilojen toimintaa. Vastauksia tuli 1 975 kappaletta, niistä kootuista nuorten ideoista järjestettiin yläkouluilla äänestykset, joihin osallistui 2 119 nuorta, ja eniten ääniä saaneita ideoita toteutettiin nuorisotiloilla ja niiden lähialueilla syksyn 2024 aikana. Määrärahaa ideoiden toteutuksiin oli jokaisella viidellä suuralueella 10 000 €.

Nuorisopalvelut toteutti yhden Erasmus+ Youth -ohjelman nuorten liikkuvuusprojektin, johon osallistui 21 espoolaisnuorta. Kumppanina projektissa oli Youth4youth-järjestön 25 nuorta Italian Cuneosta. Syksyllä käynnistettiin uusi nuorisovaihtoprojekti yhteistyössä Tanskan Aarhusin kunnallisen nuorisotyön kanssa. Vuonna 2024 Nuorisopalvelut toimi vastaanottajana vapaaehtoistyöhön neljälle European Solidarity Corps ESC - ohjelman nuorelle, jotka työskentelivät Nuorisopalveluissa.

Loppuvuodesta Nuorisopalvelut ja sosiaalisen median vaikuttaja Jasper ”Jabu” Tommila järjestivät yhdessä viisi inspiroivaa kokkikoulua, jotka toteutettiin Hyvinvoiva Espoo -ohjelmalta saadulla rahoituksella. Kokkikouluissa nuoret pääsivät oppimaan terveellisten ja herkullisten ruokien valmistamista Jabun opastuksella. Lisäksi Jabu julkaisi yhteistyössä Nuori Espoon kanssa sosiaalisessa mediassa neljä videota, jotka keräsivät yli 500 000 näyttökertaa.

Vuoden 2024 aikana järjestettiin lapsille ja nuorille suunnattuja kulttuuritapahtumia, joista isoimmassa Assembly Gaming Dayssa oli 3 200 osallistujaa. Nuorisopalvelut oli mukana toteuttamassa Windows95manin ilmaiskeikkaa, jossa osallistujia oli 2 200. Lisäksi nuorten maauimalabileissa Leppävaarassa oli 350 kävijää.

Nuorisoavustuksia, joita ovat aluenuorisojärjestöavustus, yleisavustus, kohdeavustus sekä kumppanuusraha, on myönnetty yhteensä 723 000 euroa. Nuorisovaltuuston toimintaa tuettiin osoittamalla tehtävään kahden henkilön työpanos.

Nuorten kesätyöllistymistä tuettiin kesä- ja yritysseteleillä, joihin ovat oikeutettuja vähintään 14 vuotta ja enintään 19 vuotta täyttävät espoolaiset. Kesäseteleitä myönnettiin 1 530 kpl ja yritysseteleitä 60 kpl. Espoolaisnuorten lyhytkestoisia keikkatyömahdollisuuksia edistetään yhteistyössä Työllisyys Espoon ja WorkPilotsin kanssa, ja vuonna 2024 keikkatyötä mahdollistettiin 3 986 tuntia.

Etsivässä nuorisotyössä kohtaamiskertoja oli 23 590, joista suurin osa jalkautuvassa etsivässä nuorisotyössä. Pääkaupunkikuntien kanssa on jatkettu nuorten väkivallan ehkäisy -hanketta Helsingin kaupungin saamalla valtionavustuksella. Yläkouluilla alkanutta toimintaa vakavien ja pitkittyneiden kiusaamis- ja väkivaltatilanteiden ratkaisemiseksi on jatkettu, ja toiminnan toteuttaa Aseman Lapset ry.

Ohjaamotalossa toimijoiden yhteisinä tavoitteina vuodelle 2024 olivat erityisesti vieraskielisten ja ilman toisen asteen tutkintoa olevien nuorten tavoittaminen ja monialaisen yhteistyön vahvistaminen sekä nuorten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen kehittäminen. Ohjaamotalon matalan kynnyksen starttipisteellä nuoria kohdattiin 2 319 kertaa, mikä on 14 % enemmän kuin vuonna 2023. Vieraskielisten osuus asiointikerroista (60 %) kasvoi vuodesta 2023 (50 %). Ilman toisen asteen tutkintoa olevien nuorten osuus pysyi samana (14 %).

Nuorisopalveluilla on sopimus Omnian kanssa nuorten työpajatoiminnan järjestämisestä, ja vuonna 2024 toteutui 11 306 työpajapäivää sisältäen myös poissaolevien nuorten ohjauspäivät. Nuorten intensiivisestä ryhmä- ja yksilövalmennuksesta nuorisopalveluilla on sopimus Diakonissalaitoksen säätiön kanssa, ja vuonna 2024 yksilövalmennuksessa ja ryhmävalmennuksissa oli läsnäolokertoja yhteensä 2 813.

2 Talousarvion toteutuminen

Tulosityksikön toimintatulot ylittivät muutetun talousarvion 0,1 milj. € projektirahoituksen sekä koulutuspalvelujen muiden tuottojen vuoksi. Toimintamenot ylittivät muutetun talousarvion 0,6 milj. €: koulutuspalvelujen menot ylittyivät 1,1 milj. € projektirahoituksen käytön, kiinteistömenojen ja kouluruokailun vuoksi. Nuorisopalvelujen menot toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisesti, ja Konsernihallinnolta ostettavat sisäiset palvelut alittuivat 0,5 milj. €. Tulosityksikön toimintakate toteutui 0,5 milj. € alkuperäistä talousarviota parempana.

Nuorisopalveluilla on Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnian kanssa uusi sopimus nuorten työpajatoiminnan järjestämisestä ajalla 1.1.2024-31.12.2025: korvaus on 1,0–1,6 milj. €/vuosi ja se maksetaan toteutuneiden työpajapäivien perusteella. Tähän on budjetoitu sopimuksen mukaisesti 1,3 milj. €, ja 0,2 milj. € korotus edelliseen sopimukseen on vuoden 2024 käyttösuunnitelmassa varattu nuorisopalvelujen määrärahoista. Työpajatoiminta toteutui talousarvion mukaisesti, minkä lisäksi Omnialle maksettiin bonuskorvauksena 30 000 € työpajanuorten siirtymisestä kokoaikaisen ja vähintään kolme kuukautta kestävä koulutuksen, työelämän tai oppisopimuksen piiriin.

Investoinnit toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti, ja osa hankinnoista toteutui käyttötaloudessa.

Suomenkielinen toisen asteen koulutuksen ja nuorisopalvelujen tulosityksikkö

1 000 EUR	Talousarvio	Muutokset/ korotukset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama
Toisen asteen koulutus ja nuorisopalvelut	2024		2024	2024	TOT-MTA
Myyntituotot	-	-	-	0	0
Maksutuotot	50	45	95	98	3
Tuet ja avustukset	1 372	685	2 057	2 098	41
Muut toimintatuotot	-	323	323	346	23
TOIMINTATUOTOT ULKOISET	1 422	1 053	2 475	2 541	66
Henkilöstökulut	-38 777	0	-38 777	-38 197	579
Palvelujen ostot	-11 181	-1	-11 182	-12 335	-1 153
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 792	11	-3 781	-3 503	278
Avustukset	-712	-	-712	-723	-11
Vuokrat	-1 235	-	-1 235	-1 043	192
Muut toimintakulut	-352	-35	-387	-564	-176
TOIMINTAKULUT ULKOISET	-56 049	-25	-56 074	-56 365	-291
Sisäinen myynti	-	-	-	-	-
Sisäiset ostot	-24 512	-	-24 512	-24 820	-308
Toimintatuotot yhteensä	1 422	1 053	2 475	2 541	66
Toimintakulut yhteensä	-80 561	-25	-80 586	-81 185	-599
TOIMINTAKATE	-79 139	1 028	-78 111	-78 644	-533
INVESTOINNIT	-900	0	-900	-831	69

Tulosityksikön henkilöstömenojen toteuma sisältää menoja lisääviä lomapalkkajaksoituksia yhteensä 0,1 milj. €. Tilapalvelujen alkuvuoden puutteellisen aineiston vuoksi osa sisäisistä vuokrista on budjetoitu ulkoisiin vuokriin.